

Jordlopper lokkes og fortyndes

Økologer vil gerne dyrke mere raps, men skadedyr driller. Nyt forsøg skal gøre landmænd og konsulenter klogere på rapsjordlopperne og finde måder at snyde dem på

Poul Christensen kører sin hvide og grønne reklamekuglepen rundt i den plumrede suppe af druknede insekter og grumset vand. Hans trænede blik er på jagt efter små sortglin-sende biller, men der er ikke mange i dag. Mest bier, småfluer og små, tynde orme. Fire jordlopper tæller han i den første af de to gule fangbakker, der er stillet op i en økologisk vinter-rapsmark ved Hammel. Fem i den næste.

- Det er ikke mange, og det er færre end for nogle uger siden, men set over den samlede periode ligger vi faktisk over den konventionelle skadetærskel. Vejret betyder meget, og får vi nu en periode med sol og varme, vil jeg forvente, at vi igen fanger flere, forklarer Poul Christensen.

Hver mandag efteråret igennem tæller konsulenten fra Økologisk Landsforening rapsjordlopper i marken for at følge flyvningen af det skadedyr, der sammen med forårets glimberbøsser gør tilværelsen broget for de økologiske rapsdyrkere. Fangbakkerne er sat op i forbindelse med et forsøg, der skal vise, om det er muligt at snyde jordlopperne eller på anden måde holde dem i skak, så deres larver ikke skræller alt grønt af marken til foråret.

Majroer fylder men udvintrer

Nogle parceller i forsøget skiller sig særligt ud. Det gælder en blanding af vinterraps og majroe, hvor den lysegrønne majroe på nuværende tidspunkt er dobbelt så høj som rapsen. Formålet med iblandingen er at lokke jordlopperne over til majroe-planterne, når de lægger æg. Hvis de foretrækker majroen, vil larverne fryse væk sammen med dem og de tilbageværende rapsplanter være mindre angrebet til foråret. Samme tankegang ligger bag parceller med iblanding af vårraps og -rybs. Selv om majroerne fylder meget i parcellerne lige nu, er Poul Christensen ikke bange for, at de trykker rapsen.

- Den er sået tidligt og står fint, og når majroerne visner, får rapsen masser af lys og plads. Stænglen skal blot nå at blive blyantstykk inden vinteren.

Dobbelt plantetal

En anden ide, der testes i forsøget, er at fortynde sig ud af et evt. angreb. Er der flere planter fra begyndelsen, gør det mindre, at nogle af dem dør pga. gnav. For at undersøge denne metode, er der i nogle parceller dobbelt udsædsmængde, dvs. 100 planter/m² i stedet for de normale 50.

Om metoden viser positiv effekt, afhænger af, om der kommer kraftigt angreb i år. Hvis ikke, vil den ekstra udsædsmængde være spildt, da der ikke er merudbytte ved at så mere ud.

Moderat angreb

Kraftige angreb af rapsjordlopper kommer i bølger med syv-otte års mellemrum, og da det seneste store angreb var i 2008, burde et nyt være

Planteavlskonsulent Poul Christensen, Økologisk Landsforening, syner forsøget en gang om ugen i øjeblikket. Det primære formål er at tælle fangsten af rapsjordlopper. Foto: Karen Munk Nielsen

på vej. Holder det stik, er det det helt rigtige tidspunkt at lave forsøget på.

Indtil videre ser det imidlertid ikke ud til at 2016 bliver et voldsomt jordloppe-år. I den landsdækkende tælling, som SEGES står bag,

er den konventionelle skadetærskel foreløbigt kun overskredet i 20 pct. af lokaliteterne. Hertil kommer, at jordlopperne kun lægger æg, hvis det er tilstrækkeligt varmt. Det har det været i tidligt såede marker i år

Denne voksne rapsjordloppe lod sig fange i den gule fangbakke, som er sat op i marken. Dens artsfæller har travlt med at lægge æg på nuværende tidspunkt. Foto: Karen Munk Nielsen

men ikke i marker, der er sået i anden halvdel af august.

For økologer har skadetærsklerne ingen direkte betydning. Uanset antallet af jordlopper er der ikke noget at gøre ved dem. Men tællingerne kan give en indikation af, om afgrøden er truet, når larverne til foråret for alvor får appetit.

Dommen falder sidst i april

De økologiske rapsmarkers første eksamen ligger i marts. Her kan man se, i hvilken grad, rapsjordlopperne larver har skadet planterne. Nogle planter vil være døde, i andre finder man larver, når man skærer stænglen op. Det afgørende er, om der er planter nok, som er vokset fra larvernes angreb. Grænsen er ca. 25 planter/m².

Sidste og afgørende eksamen ligger i sidste halvdel af april.

- Hvis en mark med lavt plantetal er sort af glimberbøsser i knopstadiet, bør den formentlig pløjes om, men det er en samlet afvejning, hvor ukrudts-tryk og gødningsforsyning også spiller ind, siger Poul Christensen.

Konsulent: Vi skal kunne dyrke raps

Økologisk raps til olie er en mangelvare herhjemme, og langt det meste importeres

Industriens behov for økologisk raps er stort, men danske planteavlere er kun i meget ringe grad leverandører af de eftertragtede små frø. Det skal der laves om på, betoner konsulent og projektleder Claus Østergaard, Økologisk Landsforening.

Han står i spidsen for et projekt, der over to år skal indsamle erfaringer fra praksis, gennemføre markforsøg og udvikle dyrkningsstrategier og vejledninger for økologisk vinterraps.

- Konventionelle landmænd dyrker masser af raps - det skal vi også kunne. Med de nuværende priser er der 20.000 kr./ha i bruttoudbytte, hvis dyrkningen lykkes, men alt for ofte sker det ikke, siger han.

Håber på jordlopper

Det udækkede marked er en torn i

“ Konventionelle landmænd dyrker masser af raps - det skal vi også kunne. Med de nuværende priser er der 20.000 kr./ha i bruttoudbytte, hvis dyrkningen lykkes, men alt for ofte sker det ikke.

øjeblikket på den økologiske planteavlsbranche, og nu gør Økologisk Landsforening igen et forsøg på at knække koden til den økologiske rapsdyrkning, så den i mindre grad er præget af gambling. Andre har gjort forsøget før, men en af udfordringerne er, at løsningerne kun kan bevise deres værd, hvis de skadedyr, der er hovedproblemet, er til stede i forsøgene.

Derfor håber Claus Østergaard på

Projektleder Claus Østergaard

rimeligt kraftige angreb af rapsjordlopper i år.

- Altså i forsøgsmarkerne - ikke alle andre steder, understreger han.

Projektet 'Stabile udbytter i økologisk vinterraps' løber i 2015-2016 og er støttet af NaturErhvervstyrelsen og Fonden for Økologisk Landbrug.

Fakta om forsøget

Forsøget er en blandt flere aktiviteter i projektet 'Stabile udbytter i vinterraps', der gennemføres af Økologisk Landsforening. Forsøget er etableret ved Randers og Hammel, hvor det er sået 14. august. Der er anvendt en hybridsort.

Behandling	planter/m ²
Kontrol, vinterraps	50
Vinterraps	100
Vinterraps, linjesort	65
Vårraps+vinterraps	10+50
Vårraps+vinterraps	20+50
Vårrybs+vinterraps	10+50
Majroe+vinterraps	10+50
Gul sennep+vinterraps	10+50

Hvad laver rapsjordlopperne lige nu?

September-oktober: Billerne har ædt sig store på de nye rapsplanters blade og efterlader hullede blade. Nu lægger de æg i jorden tæt på planterne.

November-december: Æggene klækker, og larverne borer sig ind i bladstilkene.

Januar-februar: Larverne lever og æder bladstilkene indefra.

Marts-april: Larverne vandrer over i hovedstilk, når bladstilkene ikke længere kan give føde nok.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevarerministeriet
NaturErhvervstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

